

Недоступен ни однин перевод.

кандидат географічних наук, асистент

У 2003 р. закінчив географічний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2007 р. захистив кандидатську дисертацію на тему “Геопросторова організація антарктичного туризму” (за спеціальністю 11.00.02 – економічна і соціальна географія). З 2003 р. – провідний спеціаліст інформаційно-аналітичного відділу, а з 2006 р. – завідувач групи міжнародних договорів та науково-технічного співробітництва Національного антарктичного наукового центру Держкомнауки України. Делегат від України на щорічних Консультативних нарадах Сторін Договору про Антарктику (Нью-Делі, 2007; Київ, 2008; Балтимор-Вашингтон, 2009; Пунта-дель-Есте, Уругвай, 2010). Представник у Постійному комітеті з географічної інформації Антарктики, експерт з туристичної та неурядової діяльності в Антарктиці. У 2009 р. – рецензент міжнародного конкурсу наукових робіт Асоціації молодих вчених з полярних досліджень. Учасник робочої групи з розробки Держаної цільової науково-технічної програми досліджень України в Антарктиці на 2011-2020 рр. та проекту Закону України “Про антарктичну діяльність”. Ініціатор розробки науково-методичного забезпечення системи просторового управління багатопрофільною діяльністю у районі наукових інтересів України в Антарктиці (станція Академік Вернадський).

У 2008 р. стажувався у штаб-квартирі Секретаріату Договору про Антарктику (Буенос-Айрес, Аргентина). У 2009 р. – переможець дослідницького гранту Німецької служби академічних обмінів, DAAD (Інститут екології Йенського університету, ФРН). Нагороджений Подякою Прем'єр-Міністра України за організацію проведення наукових досліджень в Антарктиці та високий професіоналізм (№ 9312 від 19.12.2008). Стипендіат Кабінету Міністрів України для молодих вчених (2011 р.).

З 2010 р. – асистент кафедри країнознавства та туризму Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові інтереси: інноваційні підходи в альтернативних видах туризму; суспільно-географічні засади управління розвитком міжнародних територій; розробка національних інтересів України в Антарктиці.

Вибрані публікації:

Федчук А. Політико-географічні прецеденти Договору про Антарктику // Географія і туризм. 2010. – № 4. – С. 171-176.

У статті визначені політико-географічні прецеденти Договору про Антарктику: мирне використання Антарктики, забезпечення її демілітаризованого та нейтралізованого режиму, проголошення у регіоні без'ядерної зони, пріоритет наукових досліджень і широке співробітництво держав з цією метою. Показано потенціал цих основоположних принципів правового режиму Антарктики для міжнародного управління інших регіонів планети.

Федчук А. Становлення україноцентричного підходу у комплексно-географічних дослідженнях Антарктики // Географія і туризм. 2010. – № 5. – С. 159-165. Н

а базі проблемного підходу розкрито основні напрями комплексно-географічних досліджень Антарктики: геополітичний, ресурснооціночний, економіко- і соціально-географічний, регіонального сталого розвитку. Показано, що прикладне значення запропонованого україноцентричного підходу полягає у обґрунтуванні і забезпеченні широкомасштабного управління багатопрофільною діяльністю у районі наукових інтересів України в Антарктиці.

Федчук А. Управління туристичним процесом в екстремальних регіонах (на прикладі антарктичного туризму) // Географія і туризм. 2010. – № 6. – С.

124-129. На базі системного підходу визначено основні елементи туристичного процесу у віддалених екстремальних регіонах Землі: вмотивовані туристи, туристичні компанії (індустрія туризму), райони формування турпотоків, транзитні райони, а також райони реалізації мети подорожі (туристичні стоянки). На прикладі антарктичного туризму показано шляхи застосування для кожного елементу регіональних інструментів управління – процедур ОВНС, екологічного моніторингу, функціонального зонування території.

Федчук А.П. Антарктика – міжнародний полігон управління людською діяльністю //

Світове господарство в умовах глобалізації: геопросторовий вимір: Монографія / кол. авт; за ред. Я.Б. Олійника, Б.П. Яценка, В.К. Бабаритьської. – К.:

Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2009. – С. 91-106. – у друці.

Ляшенко Д.О., Федчук А. П. Картографічне забезпечення круїзів до Антарктики //

Вісник геодезії і картографії. – 2009. – № 5. – С. 19-23.

Проанализирован опыт использования разнообразных карт Антарктики для задач обеспечения туристической деятельности. Предложена классификация карт по масштабу и назначению. Сформулированы подходы к выбору математической основы карт для потребностей круизного туризма в Антарктике, раскрыты их содержание и главные объекты картографирования. Разработаны математическая основа и содержание карты международных туристических потоков в Антарктику.

Fedchuk A. Structure of broad-scale management in the Vernadsky station area // Ukr.

Antarc. Jour. = Український антарктичний журнал. – 2009.– № 8. – С. 307-319.

Стаття присвячена актуальним питанням науково-методичного забезпечення антарктичної діяльності, географічне поширення та подальша диверсифікація якої набуває нових загрозливих масштабів, як в Антарктиці в цілому, так і в зоні відповідальності станції Академік Вернадський зокрема. Проаналізовано функціональну структуру основних типів підохоронних територій Антарктики, показано причини їх надмірної концентрації вздовж північно-західного узбережжя Антарктичного півострова. На основі порівняльно-географічного аналізу розкрито організаційно-правовий потенціал району наукових інтересів України в Антарктиці; показано доцільність впровадження в його межах додаткових механізмів територіального управління, притаманних для районів багатопрофільного використання. З результатами оцінки географічного положення станції Академік Вернадський та видової структури діяльності на наближених острівних групах, визначено, що основними заходами управління мають стати нормативне регулювання морського сегменту антарктичного туризму, а також координація та стимулювання комплексних наукових досліджень на екологічно-репрезентативних ділянках, які відіграють роль індикаторів регіональних екологічних процесів. Конкретні інструменти управління запропоновано розробляти за методикою СКАР з оцінки екологічних ризиків, а також на базі поетапного підходу, апробованого німецькими вченими на півострові Файлдс (затока Максвелл). Як додатковий інструментарій науково-методичного забезпечення, для досліджуваного району виділено модельні території за подібністю ландшафтно-компонентної (острів Анверс і суміжні острови) та управлінсько-компонентної структури (острів Десепшн).

Fedchuk A. Dynamic of Antarctic tourism at Faraday/Vernadsky station (1968-2008) // Ukr.

Antarc. Jour. = Український антарктичний журнал. – 2007-2008. – № 6-7. – С. 226-241. The Ukrainian Vernadsky station (former British Faraday station) is one of the most visited in the Antarctic Peninsula area. Data detailing the trends of tourist activities at station have been collected and processed from 1995 to 2008. The obtained information together with data collected during earlier researches represents the longest time series data on non-governmental activity at scientific station in Antarctica since 1968. It is being argued that aside from the presence of attractive landscapes, the biodiversity of the coastal zone, the historical sites, and the infrastructure of an active scientific station, two further factors contribute to an increase in visitor numbers in that area since 1996. Firstly, the accessibility of the

Antarctic Peninsula region has been significantly improved due to the southward deviation of fast ice edges and the reduced time span of sea ice cover as a result of climate warming in the Peninsula area. Secondly, a new Ukrainian policy regarding non-governmental visits has been put in place, which is very different from the strict tourism policy by the British Antarctic Survey. The study contributes to developing a tourist management plan and the Antarctic Treaty System site-specific guidelines for the station and its vicinity.

Fedchuk A. Spatial management of human activities at a sub-regional scale in the Antarctic Peninsula // International Polar Year Oslo Science Conference “Polar Science – Global Impact” (June 08-12, 2010, Oslo). – Abstract No 0982.

The absence of local authorities in the Antarctic makes spatial management a useful strategic approach for regulating rapidly growing and diversified human activities. The aim of this study is to evaluate possibilities for broad-scale management system within the Ukrainian Scientific Interests Area, where increasing human activity in the last two decades is considerably. For this aim the following three research objectives were devised: 1) an acceptable management approach; 2) a geographical area which should be covered; and 3) management activities, which should be follow by such an approach. The first sub-goal is evaluated by a comparative-geographical method, the spatial organization and the triple-functional structure (i.e. landscape, activity-based, and management component-based structure) of the existing and planned Antarctic Specially Managed Areas. It is proposed to use the previously proved step-by-step approach, beginning with the development of site-specific guidelines, followed by zoning instruments, and finally with a multiple-use management system within an ASMA, which could supplement the existing areas with a special regime of protection and management. The second sub-goal focuses on the research region designated as the initial concentration of tour ships and itineraries since the end of the 1960s. While zoning instruments have been applied in most cases on the scale of individual landing sites, the key point of this study is proposed to apply the existing ASMA approach on a sub-regional scale covered by the Lemaire and Penola Straits including the most visited sites located on the neighboring islands. Finally, the basic measures for environmental protection and minimize cumulative impacts should be on-site visitor management (in view of the observed spatial trends in ship-borne tourism) as well as coordinated research activities at representative sites which play a key role in regional ecosystem processes. Thus, the study provides a contribution to developing more comprehensive Peninsula-wide management of human activities.

Fedchuk A., Ligget D. Tourism as a tool of national policy in Antarctica // International Symposium on Antarctic Politics (July 8-9, 2010, Christchurch, New Zealand). – in press. Tourism represents an increasingly important aspect of the Antarctic economy. At the same time, tourism issues become progressively more politicized and are used by Antarctic Treaty Parties as a tool in support of their wider Antarctic interests and operations. The Antarctic Treaty Consultative Parties (ATCPs) that do not support tourism and non-governmental activities purport that further development of tourism will inadvertently restrict the privilege bestowed on Antarctic science by the 1959 Antarctic Treaty. On the other hand, this research

presents, the states supporting tourism constitute a more heterogeneous group that can be categorized as follows: 1) the claimant states that could strengthen their claim to Antarctic territories by encouraging tourism; 2) the states that support and manage tourism at their bases in pursuit of a wide range of economic gains, such as covering part of their operational costs or benefitting from personnel movement sponsored by tourism operators on their cruise vessels; and 3) a mixed group of states that pursue political rather than economic goals but that, unlike the first group, attempt to use their position on tourism issues to strengthen their position within the Antarctic Treaty System by popularizing themselves as “Antarctic states”. A number of case studies were undertaken to identify the national policies and operational procedures applied by ATCPs to manage Antarctic tourism. The results of these case studies highlight that a serious threat for the stability of the Antarctic Treaty System could result from a state supporting tourism without having well-developed mechanisms in place for managing tourism activities properly. This research suggests that efforts need to be made to maintain strong and unified Antarctic governance whilst moving away from a nation-state focus towards a more global approach on tourism-related issues.

Liggett D., Baeseman J., Berkman P., Davis J., Fedchuk A., Preston S. Communicating polar research: The APECS Antarctic Treaty Essay Contest as part of the Antarctic Treaty Summit //

International Polar Year Oslo Science Conference “Polar Science – Global Impact” (June 08-12, 2010, Oslo). – Poster PS2-C.68.

With the changing climate in the polar regions comes an increasing need for better cooperation between scientists and policy makers. Early-career researchers have an important challenge not only to do great science, but to find ways to work with policy makers and inform policy decisions regarding polar issues. Early-career researchers need to be encouraged to share their research results and educated thoughts on environmental and political matters with political leaders and the wider public as these thoughts represent important indicators of the directions polar research and ethics will take in the future. This paper will report on the approach and results of the APECS Antarctic Treaty Essay Contest, which gave early-career researchers the opportunity to communicate their views of contentious polar issues with the polar academic community and the wider public. This essay contest was organized with the support of the International Board for the Antarctic Treaty Summit and was publicized in conjunction with the Summit. As part of this contest, young polar researchers were asked to discuss one of five essay questions focused on how to better integrate science and policy and on the needs for new policy dealing with current issues in the Antarctic as well as the Arctic. The winning essay dealt with the principles of the Antarctic Treaty's Article IV to the Siachen Glacier in the disputed region of Kashmir. The second and third prizes were given to a young researcher analyzing the spread of commercial exploitation into Antarctica through bioprospecting and a high-school student applying the Convention on the Conservation of Antarctic Marine Living Resources (CCAMLR) principles to the high seas. As will be shown by this paper, young researchers do not only appreciate and embrace opportunities given to them to present their ideas and analyses but have the potential to view existing issues from promising new and creative angles. Suggestions will be offered concerning the options policy makers and the academic community have to make the most of the capability of early-career researchers to

view matters from a different perspective.

Федчук А.П. Теоретико-методичні засади дослідження антарктичного туризму / // Географія і сучасність. – 2005. – Вип. 14. – С. 60-69.

Выделены ключевые теоретико-методические проблемы общественно-географического исследования антарктического туризма. Разработанная концептуальная модель территориально-рекреационной системы Антарктики определяется через специфику формирования, степень территориального управления и уровень технологической организации ее подсистем: рекреанты, рекреационные ресурсы (природные и историко-культурные), инфраструктура, органы управления. Выделены следующие этапы методики мониторинга туристического потока: 1) анализ территориальной структуры спроса и предложения; 2) анализ турпотока по видам транспорта; 3) анализ пространственного распределения турпотока; 4) анализ динамики посещений в местах наибольшего сосредоточения туристов в Антарктике с определением доминантных видов деятельности.

Федчук А.П. Антарктичний туризм у зарубіжних публікаціях за 1991-2005 роки / // Укр. антаркт. журн. – 2005.– № 3. – С. 171-178.

Здійснено огляд зарубіжної англомовної наукової літератури з проблематики антарктичного туризму, опублікованої за 1991-2005 рр. На основі аналізу обсягів та динаміки виходу публікацій, виявлено хвилеподібну зацікавленість наукової спільноти до зазначеної проблематики: пік першої хвилі – 1994-1996 рр., другої – 2004 р. Методами наукометричного аналізу структуровано 410 записів масиву бібліографічних даних за вказаний період. Показано, що більше половини джерел представлено на засіданнях Консультативних нарадах Договору про Антарктику. За основними аспектами проблематики виділено 12 напрямів дослідження. Обсяг та динаміка публікацій з екологічних аспектів розвитку туризму узгоджується з тенденцією загальної екологізації наукових досліджень в Антарктиці. Водночас, виявлено відмінність у структурі публікацій за аспектами проблематики антарктичного туризму і світової антарктичної науки в цілому: встановлено, що питанням правового регулювання туристської діяльності та її відповідності основним документам Системи Договору про Антарктику присвячено понад 20% публікацій. Окреслено значний пласт неопрацьованих питань та намічені тенденції диверсифікації напрямів дослідження. Показано важливість зростання науково-практичних розробок конструктивного характеру з чітко вираженою географічною складовою, їх значення для складання планів управління територіями і вдосконалення регіональної туристської політики. Okремо висвітлено результати досліджень, пов'язані з районом наукових інтересів України в Антарктиці.

Федчук А.П. Фактори територіального розвитку антарктичного туризму / // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М.Коцюбинського. Серія: Географія. – 2006. –

Вип. 11. – С. 160-166.

В статье изучено влияние на развитие антарктического туризма естественно-географических и общественно-географических факторов, а также организационно-правовых условий. Показано, что пространственная избирательность туристических потоков определяется естественными аттракциями, сконцентрированными в береговой полосе, а также имеет антропономный характер, то есть ориентируется на сеть научных поселков и исторических мест и памятников, которые формируют туристический потенциал географических секторов Антарктики. Самым высоким потенциалом отличается Южноамериканский сектор, для которого характерны наименьшее расстояние от морских портов (около 1000 км), благоприятные условия доступа к берега летом (наличие свободной ото льда воды), субкомфортными погодными условиями на протяжении туристического сезона (средняя температура января 0° ...+2°С), биологического разнообразие береговой полосы и смежных островов, а также высокая концентрация научных станций (42, из них 22 – круглогодичного функционирования, 20 – сезонные станции) и исторических мест и памятников (35, из них 12 – ранние постройки антарктических экспедиций). В качестве факторов, ограничивающих развитие антарктического туризма, определены транспортная доступность, которая в целом отображает особенности географического пространства (метеорологические и гидрографические условия, в первую очередь – изменчивость ледовой обстановки), а также нормативно-правовые ограничения системы Договора об Антарктике. Первая группа факторов имеет динамический характер, что в свою очередь определяет пространственное распределение туристического потока на протяжении летнего сезона.

Федчук А.П. Історичні місця і пам'ятки Антарктики: класифікаційно-просторовий аналіз для потреб туризму

// Історія української географії. – 2006. –

Випуск 1 (13). – С. 100-106.

Раскрыта сущность

понятия «исторические места и памятники Антарктики» (ИМП); уточнена их классификация и осуществлен анализ пространственного распределения. Большинство исторических мест и памятников сконцентрировано на берегу Антарктического полуострова и смежных островов (22 объекта, из которых 13 – на Южных Шетландских островах) и на берегу моря Росса (20 объектов, из них 11 – на острове Росса). Показано, что сохранившиеся постройки ранних научных баз эры героического изучения Антарктики являются основным местом посещения туристов во время их антарктических круизов. Особое внимание уделено описанию исторических мест и памятников района научных интересов Украины в Антарктике – Хижине Ворди («База F», ИМП № 62) и объектам на острове Петерманн. Отдельно освещено историческое значение действующей станции Академик Вернадский.

Федчук А.П. Історико-географічний аналіз та сучасна компонентна структура антарктичного туризму

// Економічна та соціальна географія. – 2005. – №

55. – С. 304-311.

В статье проанализирован

процесс формирования современной компонентной структуры антарктического туризма (АТ). С помощью историко-географического анализа воспроизведена последовательность функциональных изменений АТ и выделены следующие этапы туристического освоения Антарктики: зарождение АТ (сред. 1950-ых гг. – по 1968 г.); первичной диверсификации туристической деятельности – становление морского, воздушного и наземного видов туризма (1969 – 1991 гг.); и современный этап корпоратизации и внедрения в практику экологоориентированной стратегии развития туризма в регионе (с 1991 г.). В современной компонентной структуре АТ доминируют морские круизы (35 506 туристов в сезоне 2006-2007 гг., что составляет свыше 90% общего туристического потока, при ежегодных темпах роста на уровне 10-15%). Наблюдается дальнейшая диверсификация туристической деятельности на базе опережающего развития морского сегмента.

Федчук А.П. Геопросторова організація антарктичного туризму // Вісник Київського ун-ту, Серія: Географія. – 2006. – № 53. – С. 46-50.

В статье показано формирование регионального секторно-поясного типа пространственной структуры функционирования антарктического туризма как результата взаимодействия азональных межконтинентальных функционально-организационных связей, выраженных в структуре туристических потоков. Особую системообразующую роль выполняют города-порты Южного полушария, которые консолидируют туристические потоки в межконтинентальных секторах – Южноамериканском, Африканском и Австрало-Новозеландском. На локальном уровне выделены и проанализированы туристические стоянки – территориальные образования (местности) с определенным набором рекреационных функций, характеризующимся пространственными связями, выраженными, прежде всего в динамике туристических потоков. Выявленное в процессе исследования сходство условий формирования и развития туристических стоянок позволило осуществить их типизацию; в качестве основных критериев выбраны условия транспортной доступности, виды использования данной территории, имеющаяся инфраструктура и возможные циклы рекреационных занятий, а также особенности местного управления (в том числе самоуправления). В каждом типе выделены репрезентативные стоянки, которые рассматриваются как модельные территории, эффективные для отработки форм территориального управления.

Федчук А.П. Розвиток міжнародного туризму в районі української станції Академік Вернадський // Географія і сучасність.– 2006. – Вип. 15.– С. 93-101.

В статье раскрываются современные масштабы и общие тенденции развития туризма в районе станции Вернадский (до 1996 г. – британская научная станция Фарадей) – одном из наиболее посещаемых участков Антарктического полуострова. По отчетам начальников станции, а также основываясь на результаты предыдущих исследований зарубежных ученых, собран самый продолжительный ряд данных, репрезентирующий динамику посещений антарктической станции с ненаучной целью с 1968 г. Отдельно

проанализирована динамика туристических посещений станции за период 1996-2006 гг. В частности, за указанный период зарегистрировано 336 визитов яхт и круизных судов с общим количеством туристов 16 990 чел. Распределение посещений станции по месяцам показало, что 73% посещений (245 визитов) осуществляются в январе-феврале с максимумом (50 визитов или почти 15%) в третьей декаде января. Сложившееся незначительное вмешательство туристических групп в работу станции объясняется распределением количества посещений, выполненных за одни «визитный день» (более чем в 80% случаев наблюдается только один визит судна или яхты в день), а также распределением количества туристов, посещающих станцию за один визит (в половине случаев станция посещается небольшими группами до 20 человек).

Федчук А.П. Розробка форм територіального управління туристською діяльністю у районі наукових інтересів України в Антарктиці // Наукові записки

Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М.Коцюбинського. Серія: Географія. – 2006. – Вип. 12. – С. 202-209.

В статье

показана важность и своевременность активизации разработок и внедрения в Антарктике форм территориального управления как наиболее оптимальных управленческих мер ввиду сложившегося международного организационно-правового режима региона. Рост в последние годы числа туристов на станции Вернадский, а также тот факт, что станция находится недалеко от острова Питерманн (где заложены научные полигоны) и «Хижины Ворди» (определенной как Историческое место Антарктики №62) обуславливают необходимость разработки регламентирующей системы планирования туризма в зоне влияния станции с тем, чтобы развитие туризма было совместимо с разворачивающейся научной деятельностью и логистической поддержкой на территории этого района. Формат и содержание предложенных планов управления определяются критериями, сформулированными в рамках Системы Договора об Антарктике, и разрабатываются таким образом, чтобы обеспечить соответствие другим регламентирующим актам, которые уже существуют или находятся в процессе рассмотрения.

Федчук А.П. Суспільно-географічні дослідження Антарктики // Тези міжнар. конф. молод. вчен. присвяч. 170-р. ювілею Київського нац. ун-ту ім. Т.Шевченка (22-23 квітня 2004 р.). – 2004. – С.60-62.

Усиление человеческого присутствия в Антарктике порождает изменение содержания и методов географических исследований региона (историко-географических, геоэкономических, ресурсных, эколого-географических и др. исследований). В целом, автором подтверждается тенденция о попытке преодолеть в географической литературе разрыв между физико-географическими изысканиями и социально-экономической оценкой их результатов.

Федчук А.П. Общественно-географические исследования антарктического туризма

// Тезисы докладов научной конференции “Россия в Антарктике” (12-14 апреля 2006 г., Санкт-Петербург). – Санкт-Петербург, 2006. – С. 219-220. П
оказано, что большинство зарубежных и отечественных публикаций по антарктическому туризму содержит элементы географического исследования. В частности, в отечественной (советской) географической науке международный туризм в Антарктике рассматривался как вид транспортно-логистических операций, а туристическое районирование бассейна Южного океана выполнялось по принципу зональности. Автор продолжает начатые исследования в своей диссертационной работе с целью разработки общественно-географической картины туристического освоения Антарктики. В отличие от предыдущих исследований, автором обосновывается региональная секторно-поясная модель геопространственной организации АТ как результата взаимодействия азональных межконтинентальных функционально-организационных связей, выраженных в структуре туристических потоков.

Федчук А.П. Значення географічних даних для забезпечення туристських експедицій в Антарктиці

// Конструктивна географія: становлення, сучасні досягнення та перспективи розвитку: Збірник тез доповідей. – К., 2006. – С. 186-188. Разработан алгоритм использования релевантной географической информации для обеспечения антарктических круизов на каждом из этапов его проведения – планирования; непосредственного выполнения программы тура на маршруте; экспертной оценке отчетных материалов после окончания туристического сезона. На первом (камеральном) этапе туроператор разрабатывает репрезентативный тематический тур, который позволит его участникам по ограниченному набору туристических стоянок составить общее представление о регионе. Обязательным на этом этапе является разработка оценки воздействия планируемой деятельности на окружающую среду (эколого-географической экспертизы). Отбор конкретных туристических стоянок на маршруте, или их альтернатив в радиусе доступности, зависит, во-первых, от оценки ее соответствия тематике тура, и, во-вторых, от результатов полевого анализа физико-географических характеристик территории (акватории): гидрографических условий (текущей ледовой обстановки) места стоянки судна и мест высадки катеров на берег, общей топографии территории и наличие открытых мест для прогулок, биологического разнообразия участка и его местоположение по отношению к известным ареалам размножения диких животных. Экспертная оценка отчетных материалов на заключительном, третьем этапе, позволяет выявить необходимость разработки дополнительных руководств для поведения туристов на различных типах стоянок с целью обеспечения надлежащего выполнения природоохранных требований системы Договора об Антарктике.

Федчук А.П. , Бейдик О.О. Експедиційні круїзи як чинник сталого розвитку екотуризму в Антарктиці

// Матеріали VI Междунар.

науч.-практ. конф. студентов и молодых ученых "Проблемы и перспективы устойчивого развития туризма и сферы услуг в мире и Украине" (16-17 апреля 2003 г., г. Донецк). – 2003. – С. 192-194.

Антарктика

рассматривается как уникальный туристический полигон, где разрабатываются и внедряются в практику экологоориентированные принципы и методы планирования туристической деятельности. Рассмотрен принцип организации экспедиционного круиза, содержащего в себе элементы научных поисковых работ и экологического образования. Освещена практика проведения частных путешествий Международной ассоциацией антарктических туроператоров, основанная на предупредительном подходе в планировании туристической деятельности.

Федчук А.П. Геополітичне та геоекономічне значення Української антарктичної станції Академік Вернадський // Україна: географічні проблеми сталого розвитку. Зб. наук. праць. В 4-х т. – К., 2004. – Т.2. – С.122-124.

Присутствие Украины в Антарктике имеет геополитическое значения, выражающееся, на сегодняшний день, во-первых, в активном участии в международной научно-исследовательской работе, и, во-вторых, в предпосылках для осуществления в будущем социально-экономической деятельности в регионе. Анализируются результаты отечественных исследований по оценке геополитического положения станции Академик Вернадский, а также показано значение научно-поисковых работ по биоразведке в Южном океане. Выделены неисследованные аспекты функционирования украинской научной станции. Впервые в отечественной науке предложено рассматривать антарктический туризм в качестве дополнительного источника внебюджетного финансирования научных программ Украины в Антарктике.

Федчук А.П. Туристський маршрут “Слов’янська Антарктика” у контексті міжнародного співробітництва України // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми європейської інтеграції і транскордонного співробітництва” (29-30 вересня 2005 р., м. Луцьк). – 2005. – С. 420-422.

В статье выявлены специфические черты локального туристическо-географического положения антарктических станций слованских государств. Предложено разработку маршрута "Славянская Антарктика", вытянутость которого в субмеридиональном направлении вдоль побережья Антарктического полуострова обеспечивает его высокую репрезентативность. Предложенный тур призван популяризировать деятельность слованских государств в Антарктике, а также закладывать предпосылки к углублению сотрудничества Украины с странами-соседями, имеющими свои антарктические станции – Россией, Польшей, Болгарией, и, в перспективе, с Чехией.

A.P. Fedchuk Tourist activity ecomonitoring in the Antarctic Peninsula region //
Proceedings of the Second Ukrainian Antarctic Meeting (2UAM2004) "Antarctic Peninsula: key

region for Environment change study" (June 22-24, Kyiv, Ukraine). – Kyiv, 2004. – P.45. Recent tendencies in the development of Antarctic tourism in the area of the Antarctic Peninsula were researched in the period from 1989 to 2004. Special attention was given to the assessment of tourist activity in the Argentine Islands Archipelago area and at the Vernadsky station. Comparative analysis has shown that the data reported by foreign researches are considerably underestimated in comparison to the records of station leaders, which demonstrate that in the period when the station was run by Ukraine (seasons 1995/1996-2003/04) the amount of tourists has increased eleven times, which amounted to over 4710 people in 2003-04. The share of the Antarctic cruise tourists, who have visited the Argentine Islands Archipelago area, has increased from 4.5 % in 1995-96 up to 24% in 2003-04. As a result, the rank of the Argentine Islands Archipelago area (which is among the 25 most visited sites in the Antarctic Peninsula region), marked out by foreign researches is unjustifiably underestimated. It is suggested, that the coordinated database of tourist activity can not only be the source of information necessary for coordinating, managing and supervising the tourist activity in the Vernadsky station region, but also a means to support Ukraine fulfilling its obligations concerning accountability and responsibility as stipulated by the Antarctic Treaty System.

V.A. Lytvynov, A.P. Fedchuk, S.B. Kovalonok, D. Haase, G.P. Milinevsky. Tourist vessel staff/passenger photography for long-term environmental changes monitoring in the Antarctic Peninsula region

// SCAR XXIX Open Science Conference "Antarctica in the Earth System" (12-14 July 2006, Hobart, Australia). –Hobart, 2006. – Abstract Volume. – 0269.

Staff and passengers on Antarctic tourist vessels can help to overcome the problem of insufficient data for conclusive inferences on environmental changes in the Antarctic Peninsula region over years. The MONITOUR project aims are to establish a database that can serve as an archive for first-degree direct and indirect impacts of human activities at or near frequently visited areas, and may consequently facilitate an analysis of environmental change and cumulative impact. As the most frequently visited Antarctic region the Antarctic Peninsula represents an ideal location for a project, which will utilize capacities provided by tourist activities to enable the collection of scientifically valuable visual information in the form of digital pictures. Based on predefined survey sites and thorough guidelines on the exact position of the photographer along with technical details on the scope, frame, zoom and quality settings for the particular photos, staff and passengers on tourist ships can provide digital imagery of glaciers, snowfields, sea ice conditions, soil and plant cover, animal populations, new footpaths, evidence of direct human impact such as footprints and littering, which in turn will serve as additional information for environmental changes monitoring in the Antarctic Peninsula. Expedition leaders and experienced tour guides will be asked to provide detailed information on landing sites, access routes, topographic features and landmarks, and other data necessary to create a sound basis for the digital database to be developed. The resulting visual and descriptive data will be managed and made available through a designated website, which will provide baseline data for environmental impact monitoring for scientists and tour operators and will hence allow for strategic integrated planning of human activities in this part of the Antarctic in the future.

Игнатьев С.М., Федчук А.П. Многолетняя динамика численности пингвинов дженту *Pygoscelis pappua* (Forst.) и рост антарктического туризма в районе станции Академик Вернадский // Укр. антарк. журн. – 2006. – № 4-5. – С.223-231. Досліджено вплив

антарктичного туризму як антропогенного фактора на загальну чисельність і ефективність розмноження пінгвіна дженту *Pygoscelis pappua* у районі станції Академік Вернадський. Загальна чисельність цих пінгвінів за останнє десятиріччя збільшилася майже вдвічі на тлі триразового збільшення кількості туристичних відвідувань регіону. Відзначається стабільно високий репродуктивний успіх цього виду, що не залежить від рівня рекреаційного використання регіону. Не відзначено збільшення елімінації потомства хижакими (поморниками) у колоніях, що відвідуються туристами. Отримані результати не дають підстав для того, аби вважати туризм (у його існуючих формах) фактором, що істотно впливає на чисельність пінгвінів дженту.